

Privredno - kulturne
Matiце
za Sjevernu Dalmaciju

ГЛАС

Privredno - kulturne
Matiце
za Sjevernu Dalmaciju

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za
Ameriku 2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din.
Članovi Matice dobivaju list besplatno.
Primjerak 1 din.

Шибеник, 15. Јануара 1931.
БРОЈ 91. ГОДИНА III.

Vlasnik Privredno-kulturna Matica za sjevernu Dalmaciju
Urednik Dr. NIKOLA SUBOTIĆ
Uređništvo i uprava — Ulica Božidara Petranovića 18
Telefon br. 63. — Broj ček. računa 38.242.

BEZ KOMENTARA

Pokojni dr. Јovan Cvijić bio je bez sumnje najbolji poznavalac našeg naroda i naše zemlje. Naročito neke njegove umne opservacije imaju značaj pravih fotografskih snimaka naših ljudi i naših navika. Ovom prilikom, bez komentara, vraćamo pažnju naših dalmatinskih jušnjaka samo na ove Cvijićeve opservacije:

„Za sve veće poslove potrebna je jaka volja, koja nije samo momentana, impulzivna, nemirna, nestrpiliva, koja više i odmah traži sve ili ništa, već je sposobna da godinama ide za svojim zadacima i problemima. To je ona velika izdržljivost, koja se često sreća kod kulturnih naroda. Izgleda mi da mi nemamo osobito predispoziciju za jaku volju u ovom smislu, ili ona još nije radom pojaseva razvijena. Po promatranjima, koja sam ovda-onda grosso modo činio, u nas od 20 ljudi valjane inteligencije ima možda samo jedan s jakom voljom.“

„Mi nesrazmjerno više govorimo,

nego što radimo. Mnogi imaju tu osobinu da misle da su uradili, kad su govorili. Dalje, mahom više polažu na pravo da govore no na pravo da rade. Ja sam često pravio opservaciju, da je mnogim našim ljudima glavno da se izgovore, a osobito da nekoga pretstave u rdavoj svjetlosti i da naprave dosjetku na njegov račun, a razuman čovjek može voditi i raspraviti stvar kako hoće — onima prvima, izgleda, nije do toga toliko stalo; glavno je da su oni riječima dosta učinili i sebe zadovoljili. Možda u tu grupu spada i to, da su mnogi naši ljudi zadovoljni, kad su ustanovili načela rada ili upravo napisali programe; zadovoljni su toliko, da poslije ne misle ozbiljno o akciji i konzenkvencijama, koje su upravo sve; prvo je bez drugoga besposlica. Treba da nastupi generacija, koja će u javnom životu smatrati za blebetanje govor i govornišтво bez prave i smišljene akcije.“

Milan M. Brkić:

Osiguranje stoke

IV.

Državna organizacija osiguranja, ima i za sebe prilično jakih razloga. Ali, nasuprot ovima, mogli bi se navesti protivrazlozi. Samo, u te protivrazloge ne spadaju oni, koji se često državnom osiguranju prebacuju. Mnogo veće neprilike stvaraju njemu one loše osobine, koje svagdje prate javnu službu. Ova organizacija osiguranja ma kakva bila njena pravna forma, bila bi u suštini jedno privredno poduzeće. Njemu, istina, ne bi bio cilj ostvarivanje profita, ali bi se ipak moralo raditi po načelima privrednog poslovanja, a ne kancelarijskog. A čim bi njega organizovala država, ono bi neminovno postalo birokratsko. Osim ovoga, ima još jedan temeljit protivrazlog. Državno osiguranje iziskivalo bi jednu veliku i široko rasprostranjenu organizaciju te mnogobrojno činovništvo. Bilo da bi se ova armija činovnika plaćala iz fonda osiguranja, a to je u početku ovog članka pretpostavljeno, bilo da bi se plaćalo iz budžetskih sredstava, ono bi gutalo jednu veliku masu novaca. U prvom slučaju, ti izdaci mogli bi isprazniti fond; u drugom, država bi nekorisno opteretila budžet. I mjesto da glavna briga bude, kako će se dovesti u ravnotežu prinosi i dužna osigurina, imalo bi se prvenstveno starati, kako će se dobiti novac za pokriće činovničkih plaća. Cilj poslovanja bio bi tada promašen. Imali bi organizaciju osiguranja, ali osiguranja ne bi bilo; seljak bi plaćao prinose, ali od toga nikakve koristi ne bi vidio. Jedno iskustvo slično ovome, mi već u našoj državi imamo.

Banovinsko osiguranje ne bi imalo ove mane u tolikoj mjeri, ali bi lišeno

bilo i prednosti, koje ima državno. U današnjoj administrativnoj organizaciji, i banovinsko osiguranje bilo bi državno osiguranje. Razlika bi bila u tome, što bi kod prvog područje poslovanja bilo manje: teritorij jedne banovine, dok bi kod drugog bilo mnogo veće: teritorij čitave države. Na ovako užoj podlozi bilo je 1923. god. obrazovano osiguranje usjeva i plodova. U svakoj oblasti bio je ustanovljen jedan zavod, a više se je oblasti moglo ujediniti i organizovati jedan zajednički zavod. Osiguranje je bilo slobodno. Između ovih oblasnih i banovinskih zavoda postoji jedna razlika. Oni prvi bili su samoupravni, ovi drugi bili bi državni. Iz ove razlike proizlazi jedna druga: samoupravna preduzeća — poznato je — bolje posluju i više uspjeha imaju nego državna.

Za banovinske zavode govorilo bi to, što su privredne prilike u jednoj banovini ujednačenije, što bi ih činovništvo bolje poznavalo, što bi se organizacija lakše sprovela i što bi bio bolji nadzor. Ali, s druge strane, dok bi kod ovih rizik bio ograničen na jednu banovinu, dotle bi kod državnog zavoda bio razdijeljen na čitavu državu, i u toliko bi se lakše snosio. U slučaju većih stočnih zaraza, banovinski fondovi bili bi nedovoljni. Ne bi ostalo drugo, nego da država priskače u pomoć i pokriva manjak. I kog banovinskog osiguranja, ako bi ono bilo potpuno samostalno, bila bi dakle država ona, koja bi u krajnjem slučaju snosila štetu.

Ako samostalno državno ili banovinsko osiguranje nije najpogodnije, općinsko je još manje. Protiv općin-

skog osiguranja govore još jači razlozi nego protiv banovinskog. Jer dok bi banovine još mogle provesti organizaciju, izdržavati stručno osoblje i dr., i dok tek kod većih nezgoda bile upućene na državnu pomoć, dotle općine ne bi ni to mogle. Velika je većina njih bez sredstava, bez volje i sposobnosti, a loše obavljaju i svakodnevnne poslove svoje administracije, a što li bi tek onda bilo od osiguranja?!

Pregled događaja u svijetu

U Španjolskoj kralj se je konačno riješio, da postavi jednu nacionalno-monarhističku koncentracionu vladu, kojoj bi bio zadatak, da sprovede buduće parlamentarne izbore. Zato će sadanja vlada, u najskorijem vremenu otstupiti. Ministarstvo unutarnjih poslova objavilo je jedan komunique, u kome kategorički demantira glasove, da će u čitavoj Španjolskoj buknuti štrajk.

— Konferencija „Okruglog Stola“, kojoj pretsjedava pretsjednik engleske vlade, završiće svoj rad do nekoliko dana. Izgleda, da će imati uspjeha, i ako su počeci njenog rada imali slabe izgleda na uspjeh. — Ministar inostranih djela Henderson izjavio je u svom posljednjem govoru na skupštini radničke stranke u Manchesteru, da je parlamentarni položaj radničke vlade vrlo težak, ali da se vlada, i ako su joj ruke vezane, neće dati ni lako ni brzo otjerati.

— Između Francuske i Engleske vode se pregovori odnosno pitanja zlata. Na te pregovore javlja se u Njemačkoj Italiji i Sovjetskoj Rusiji izvjesna uzemirenost, koju štampa engleska i francuska naziva nerazumljivom, jer da je saradnja finansijska između Francuske i Engleske, kao glavnih dviju država, koje raspolazu kreditima, nepohodno potrebna za uspostavljanje trgovačke i industrijske aktivnosti u Evropi i za održanje evropskog mira.

— Čine se u veliko pripreme za skorašnje zasjedanje Savjeta Društva Naroda i za Odbor za proučavanje evropske unije. Na dnevnom redu Savjeta i njegovog manjinskog odbora su mnogobrojne manjinske peticije, upućene protiv vlada većine novostvorenih i proširenih država. Okuraženi diskusijom manjinskog problema na prošloj skupštini, kao i činjenicom, što će Savjetu ovog puta pretsjedavati njemački delegat, Kurcius manjinci su neobično agresivni. Odbor Savjeta, koji će ispitivati peticija, prije no što se iznesu pred Savjet imaće dosta posla: preko trideset njemačkih, mađarskih bugarskih, albanskih peticija biće mu stavljeno na dnevni red. Ovoliki broj peticije nije do sada nikada od jednom iznesen pred odbor. Ta okolnost navodi na mišljenje, da će se možda diskusija o manjinami razviti i na javnim sjednicama Savjeta. Zbog ovakove atmosfere, koja se predviđa za Savjet, nisu povoljne ni prog-

noze za rad Odbora za evropsku uniju, onakovu kakvu je predložio Briand na osnovu postojećih ugovora u miru.

— Štampa javlja, da će pitanje datuma i mjesta zasjedanja svjetske konferencije za razoružanje biti predmet oštre debate na postojećoj sjednici Savjeta Društva naroda. Engleska predlaže proljeće 1932; Nijemci žele da to bude ranije. Austrija i Njemačka kandiduju Beč, Španjolska San Sebastian, a druge bi sile htjele Brüssel. Tvrdi se pak, da iz tehničkih razloga dolazi u obzir jedino Ženeva. Vjeruje se, da će konferenciji pretsjedavati Dr. Beneš.

— U vezi sa pretstojećom konferencijom komisije za evropska pitanja, vlada u Danskoj predlaže da se obrazuju tri potkomisije, koje će se pozabaviti raznim pitanjima. Po tom predlogu, prva bi komisija proučila pitanje organizacije evropske saradnje; druga pitanja opšte politike, koja bi se morala, prije nego što se sastane Društvo Naroda, raspraviti među evropskim državama; treća bi imala da prouči pitanja ekonomske krize, koje će biti na dnevnom redu Društva Naroda, a čije je rješenje otežano ponajviše držanjem samih evropskih država.

— Pretsjednik grčke vlade, Venizelos, povratio se je u zemlju sa svog puta, u kome je Rim bio posljednja, ali i glavna tačka. Interesantno je, da talijanske novine nisu objavile teksta izmjerenih zdravica u Rimu, a isto tako ništa nije saopšteno o rezultatima konferisanja g. Venizelosu sa Mussolinijem. Iz velikog broja izjava, koje je dao Venizelos, vrijedi izdvojiti jednu, da se je on u Rimu uvjerio, da mir u Evropi nije s nikakove strane ugrožen.

— Carinski rat između Češke i Mađarske traje dalje i pooštava se. Vijest o ostavci češkog ministra finansija, dra Englascha, nije se potvrdila.

— Ministar inostranih djela Poljske, Zaleski, dao je izvještaj parlamentarnom odboru za spoljne poslove o poljskoj spoljnoj politici, u kome je kategorički pobio aluzije, koje se prave da je Poljska nemiroљubiva, pa je istakao da miroljubivi duh preovladuje u poljskoj politici i da je Poljska spremna na miroljubivu saradnju sa drugim narodima. Ona želi da održava dobre odnose sa Njemačkom, ali se žali na neskrupoloznu njemačku propagandu protiv Poljske, koja je pokazala veliko strpljenje i veliku hladnokrvnost. Ipak se ne može zahtijevati ljubav s jedne strane, kada na drugoj strani postoji mržnja.

Grupisanje općina

U ministarstvu unutrašnjih poslova pristupilo se izradi detaljnog projekta i plana za grupaciju općina u cijeloj zemlji. Novo grupisanje općina imalo bi se najprije provesti u Crnoj Gori, u Južnoj Srbiji i u Hrvatskoj, jer su u tim krajevima općine većinom malene i siromašne. Tako bi se stvorili uvjeti za napredak i tih općina.

O gojenju oraha i lješnika

Sve je manje oraha i lješke u našim krajevima a nekad ih je bilo dosta, mnogo. A manje ih je baš sad, kad su na svjetskoj pijaci njihovi plodovi najviše traženi i najviše plaćeni.

Međutim, i sad se mogu podići, i treba ih podići i gajiti u najvećim razmjerima. Orasi se mogu podići i gajiti oko željeznica i puteva u tolikom broju, da se s njih birani prihoditi mogu u desetine i stotine milijona dinara peti. Oni se još mogu podići kao čitave planine po urvinama, stjenovitim stranama i po položajima koji za oranice nisu. Orah uspijeva i na dubokoj i na masnoj ilovači i na suvim, krečovitim i stjenovitim mjestima. Na stjenovitoj zemlji daje najizdržljivije i najskupocjenije drvo. Orah je vrlo koristan dvostruko: obuzdava bujice, umjerava temperaturu, prečišćava vazduh, drvo je izvršno za stolarske poslove i vrlo dobro se plaća, plodovi se jedu i zreli još nezreli i imaju stalnu tražnju na svjetskoj pijaci, i iz osušene jezgre cijedi se izvršno ulje, sa droždinom se hrane svinje i pernata živina, korijen, zelene ljuske, kora mladog drveta i lišće daju zatvoreno-mrku i vrlo stalnu boju, kojom se bojadže drvo, koža, vuna itd. Sok iscijeden iz lišća i zelenih ljuski dobar je za tamanjenje insekata. — Mnoge stotine milijona dinara naša zemlja može svake godine dobijati za oraha, a kako oni rastu i uspijevaju na položajima i zemljištima koji se na drugi način ne mogu korisno upotrebiti, to je živa potreba naše narodne privrede da se žurno nastane oko obimnog razmnožavanja oraha. Država je prva pozvana da prethodi primjerom, zasađujući oraha oko željezničke pruga, oko drumova, po urvinama i stjenovitim položajima državnim; za tim primjerom će, izvjesno, poći i okruzi, srezovi, opštine, sela, manastiri, crkve, škole i privatna lica, pa će ogromni prihodi, koji se iz klišura budu zbirali, potstaći na zasađivanje toga rodnog drveta svuda, gdje se samo ono jedino i može tako korisno gajiti. I neka se iz prva zasađe samo željezničke pruge i glavni drumovi orahom pa kratko vrijeme neće proći, a i selske staze će njima biti zasađene.

Ljeski, takođe, treba obratiti pažnju, jer se lješnici uvijek traže i dobro plaćaju na svjetskoj pijaci, te se s tim artiklom može voditi vrlo dobra trgovina. Krčevina je ljesku svela na minimum, a nekad je nje bilo dosta. Sad je treba ponova podizati i gojiti po mjestima i položajima na kojima se ne bi s tolikim uspjehom moglo što drugo gojiti. Ljeska se razmnožava iz izdanaka; može da se oblagorodi kalamljenjem. Kad sam radio u Požeškoj Podružnici i priredivao poljoprivredne izložbe, izlagani su iz Dobrinje veoma krupni i vrlo dobri lješnici izabrani s ljeske gojene u vrtu.

Za zasađivanje oraha pozvana su privredna Ministarstva i Banovina. Mnogo bi tome pomogli i državni ekonomski propagandom u narodu i podizanjem orahovih sadnica radi razdavanja narodu.

A za razmnožavanje i kalamljene ljeske u prvi mah mogu mnogo učiniti voćni rasadnici, crkve, manastiri i škole. Poslije bi već i sam narod prionuo oko razmnožavanja i gojenja oraha i ljeske.

Dragiša Lapčević

Prijatelji širite „Glas“

Voćke i vlaga

U voćarstvu vlaga igra veliku ulogu. Upravo od toga kako koji kraj obiluje ili ne obiluje vlagom i zavisi da li će voćarstvo uspijevati ili ne.

Razumije se samo po sebi da voćke u različitoj mjeri osjećaju potrebu za vlagom. U tom pogledu moglo bi se kazati ovo:

Najmanju potrebu za vlagom pokazuju trešnje i to zbog toga što imaju dubok korijen koji uvijek pronade vlagu. Zatim dolazi višnja, pa onda orah. Kajsije već zahtijevaju malo više vlage, a još više breskve. Kruška zahtijeva zemljište u kome ima vlage, a tako isto i šljiva. Najveću vlagu, međutim zahtijeva jabuka.

Ali ne samo da različite vrste voćaka osjećaju različitu potrebu za vlagom, već i različite sorte jedne iste voćke, naročito kod jabuka i krušaka, različito se ponašaju prema vlazi. Uopšte, može se izvesti kao pravilo da sve sorte voćaka koje imaju veliko lišće osjećaju potrebu za većom vlagom. Potreba za vlagom raste u toliko u koliko je list deblji i mesnatiji. Prema tome tip voćaka koje su pogodnije za krajeve koji ne obiluju vlagom, dakle voćke koje imaju najmanju potrebu za vlagom, odlikuju se tankim čvrstim listom koji je uz to još obično dugoljast, šiljast.

Prema opitima koji su dosada vršeni u pogledu odnosa raznih voćaka i vlage, mogao bi se izvesti ovaj zaključak:

Za krajeve koji ne obiluju vlagom preporučuju se ove vrste voćaka: Kruške: Napoleonova kruška, Kolomazova jesenja kruška, Regentina, Salzburška kruška, Nagovićeva kruška. — Jabuke: Jabuka cara Aleksandra, Karmelitska Rajneta, Herbertova Rajneta, Plamenasti Kardinal.

Za krajeve koji imaju srednju vlagu preporučuju se: Kruška: kruška Jozefina fon Mešeln, Hercoginja od Angulema, Lujza od Avranša, Siva jesenja kruška, Klaps Libling. Jabuke: Ontario, jabuka žuti belfer, Baumanova Rajneta, Siva jesenja Rajneta, Jakob Lebel, Ananas Rajneta, korasta jabuka Šarlamovskin.

Za krajeve koji se smatraju kao krajevi koji obiluju vlagom, preporučuju se: Kruške: Boksova fašasta kruška, Dilova kruška, pastorska kruška, kruška pastmka, kruška Klergo. Jabuke: zimska zlatna parmenka, London Pening, bijela zimska Kalvil, žuta plemenita jabuka, Landsbergova Rajneta.

Uopšte, svaki voćar koji se odluči da podiže nov voćnjak treba najprije najpažljivije da ispita kakvo je zemljište na kome misli voćnjak da podigne, pa tek onda da pristupi odabiranju voćaka. Jer, kao što je već napomenuto, kod voćaka vlaga igra veliku ulogu te treba voditi računa koje se sorte zadovoljavaju malom vlagom, a koje zahtijevaju veću vlagu.

inž. F. A. Rotenberger

Trošarina na rakiju i špirit

Ministar financija na osnovu zakona o državnoj trošarini donio je rješenje da se rakijom imaju smatrati i trošarinu po nižoj stopi plaćati samo oni destilati voća, vina i vinskog koma, koji kod proizvodnje ne sadržavaju u sebi više od 60 po sto alkohola.

Destilati proizvedeni sa većom jačinom od 60 po sto imaju plaćati državnu trošarinu, kao špirit proizveden u industrijskim fabrikama špirita.

Čuvaj se tifusa!

Tifus je zarazna, priljepčiva bolest. Kllica njegova je vrlo sitna. Prostom se okom ne može da vidi.

Klice tifusa ulaze u čovjeka na usta u hrani i piću. Može ih čovjek i sam unijeti u usta rukom, a mogu ih prenijeti i muhe, ako pasu na ustima čovjeku, kad spava. Kllicama treba oko 14 dana vremena, dok se tako razmnože i ojačaju, da čovjeka učine bolesnim. To je inkubacija. Ako ih je čovjek mnogo progutao ili ako je otporna snaga čovjeka siaba, onda im treba kraće vrijeme. Katkad prođe i 6 nedjelja, da čovjeka oboli, jer se je zarazio s malo kllica ili mu je otporna snaga jača.

Bolest se polako razvija. Temperatura (toplina) se postepeno svaki dan diže, a glava boli. Na koncu prvog tjedna temperatura može da bude 40° C mjesto da ostane oko 37° C, kao što je kod drugog čovjeka. Drugog tjedna bolesti ostane temperatura visoka, bolesnik oslabi i bunca. Ljudi govore, da je udario tifus u glavu. U to vrijeme skoče po prsima, trbuhu i bedrima crvene pjege, kao od ujeda buhe. Ako ih prstima pritisnemo, nestanu. Kad prestanemo tiskati, onda se opet pojave. Bolesnik dobije proljev. Izmetine mu postanu rijetke, svjetlo žute boje. Tek trećeg tjedna počinje temperatura polako opadati, a četvrtog tjedna, ako sve dobro prođe — bolesnik preboli. Ali treba da prođu još tjedni i tjedni, dok mu se povrati potpuna snaga. Ako bolest prođe po zlu, bolesnik oko trećeg ili četvrtog tjedna umre.

Ko preboli jednom tifus, obično ga više u životu ne može dobiti. Postao je imun (otporan).

Pod prijetnjom globe dužan si da prijaviš seoskom starješini ili na općinu ili na srez, ako saznaš, da ko od tvojih ili bližnjih boluje od ove bolesti.

Ljubljanski velesajam

Kože divljači, neka se šalju na naslov „Divlja koža“ Ljubljana — velesajam, gdje će biti prodane za račun pošiljača na aukciji dne 26. ov. mes. Ipak neka se šalje samo dobro pripremljena roba, jer jedino ova polučuje dobre cijene. Lošu kožu niko neće da kupi. Deslo se je, da su neki poslali „Divljoj koži“ slabu robu, koju u inače nisu mogli da prodadu. Ovim se prave nepotrebni troškovi i gubi se vrijeme. Dakle, sve dobro pripremljene kože povjerite u prodaju „Divljoj koži“, Ljubljana — velesajam.

Zašto je živini potreban pijesak

Na pitanje zašto živina treba pijeska i oštih kamenčića, odgovara nam sam proces varenja hrane kod živine. Hrana dolazi u voljku; tu su žiljezde čijim se sokovima hrana izmješa. Odatle hrana, ako je dobro nakvašena, ide u prednji želudac, u kome se dalje priprema za stvarno svarivanje i najposlije prelazi u mišićni želudac gdje se hrana slatni.

Da bi želudac ovo sitnjenje mogao obavljati snabdjeven je tvrdom naboranom opnom, obrazovanom od želutčane sluzokože, koja uz pripomoć jakih zidnih želutčanih mišića, pijeska i kamenčića obavljaju proces varenja (smlaljevanja) tvrdog zrnevlja.

Kričke 4. I. 1931.

Grom je udario u pravoslavnu crkvu ovog sela i srušio je.

Ispunila se je narodna riječ: kud će grom nego u ševaratu kuću. Jer je ova crkva bila starinska, ali malezna i neugledna, tako da se nije mogla ni viditi od veličine i sjaja unijatske crkve, koja nema svojih vijernih.

Kultura ruža u Bugarskoj

Kultura ruža i ružinog ulja u Bugarskoj je jedna specijalna kultura, koja se dosada nije mogla nadomjestiti nijednom sličnom kulturom na cijelom svijetu. Što se tiče mimiorisa ružinog ulja i što se tiče kvantitete proizvodnje ružinog parfema, Bugarska je jedina zemlja, kojoj do sada nema premca. Jedino u Persiji u provinciji Širas i Bešir proizvodi se ružino ulje u većem opsegu, koje zaostaje u kvaliteti daleko iz onog u Bugarskoj. Persija proizvodi na godinu oko 400.000 kg. ružinog ulja. Podneblje i zemlja djeluje u Bugarskoj na vanredni uspjeh berbe ruža. U Bugarskoj ne uspijevaju posvuda jednako ruže. Najbolje uspijevaju u dolini Tundže sa gradom Kazanikom i u dolini Strume sa gradom Karlovo. Manje uspješno kultiviraju se ruže oko Stare i Nove Zagore, Peštere, Plovdiva i Panadžurišta. Najbolje uspijevaju ruže na jugu između gorskih kosa Balkana i Srednje Gore. Prije rata su plantaže ruža u Bugarskoj sačinjavale plohu od 8954 hektara, dok sada poslije rata broje tek 5.500 hektara. Površina kulture ruža bila je pala na samo 4.500 hektara, a sada se opet povećava, makar i razmjerno dosta polgano. Do prije prvog balkanskog rata g. 1912. produciralo se je u Bugarskoj oko 110.000 mtc ruža na godinu, iz čega se je dobivalo oko 667.000 bočica ulja, svaka od 5 gr. esencije. Poslije rata produciralo se je samo 60.000 mtc ruža sa 360.000 bočica ulja. Produkcija ružinog ulja je poslije rata spala za 45% Kultura ruža bila je najviše raširena u prošloj godini oko Karlova sa 2.748 hektara, oko Kazanika sa 1370 hektara i oko Plovdiva sa blizu 632 hektara. U Bugarskoj uzgajaju se bijele i crvene ruže, koje su znatno bolje. Ruže nisu ni velike ni lijepe, ali imaju izvanredni miris. Ruže cvatu polovinom maja, što traje oko jedan mjesec. Za 1 kg ružinog ulja treba 2500 crvenih a 4009 bijelih ruža. Kilogram crvenih ruža stoji kod producenta 13-16 leva a bijelih 8-9 leva. Kilogram ružinog ulja prodaje se u Bugarskoj od bijelih ruža za 60.000 leva a od crvenih za 100.000. Gdje ruže slabije uspijevaju, tamo se sada uvodi plantaža duhana. Do sada su seljaci i producenti pravili ružino ulje na vrlo primitivni način. Sada se uvadaju u Bugarskoj posebni strojevi za destilaciju ružinog ulja, te imade već oko 40 zadruga i privatnika koji upotrebljavaju takove moderno destilatore, dok je broj starih strojeva za destilaciju spao od 13.000 na 2000. U Bugarskoj imade u svemu oko 42.000 ružinih polja, koja pripadaju 12.000 vlasnicima, gdje je zaposleno oko 260.000 osoba. Izvoz ružinog ulja bio je prije rata na godinu oko 480.000 kg a poslije rata je spao na polovinu. Bugarska vlada sazvala je ovaj mesec veliku anketu u Karlovo, da se prouči pitanje što bolje kulture ruža.

NOVA ŠTAMPARIJA — ŠBENIK

NIKOLA ČIKATO — Zastupnik